

ЛИНГВИСТИКА

наука за езика и средство за комуникация
между хората

материал на Борислав Борисов

18

специалност на фокус

В основата на думата е латинската *lingua*, тоест „език“. В подобен звук този термин присъства и в много други езици: английски (лингвистика), испански (*Linguística*), френски (*Linguistique*) и означава същото.

Най-често се приема, че лингвистиката спада към социалните и хуманитарните науки, но тя е сложна дисциплина, която включва много поддисциплини, като някои от тях използват методи от естествените науки (например фонетиката и лингвоакустиката, разчитат на изследвания по физика включително биофизика и психофизика) и от формалните науки (например в езиковата морфология, в компютърната лингвистика и в математическата лингвистика намират приложение методи от логиката, математиката и информатиката).

Лингвистиката е науката за езика, като основно средство за комуникация между хората. Задачата на лингвиста не е толкова да изучи езика, колкото да обясни принципите на неговата структура, да идентифицира как неговите характеристики – произношение, граматика, азбука – влияят на хората и обществото, които го говорят.

Видове лингвистика

Теоретична лингвистика

Този клон на лингвистиката включва идентифициране и изучаване на модели, които характеризират конкретен език. Може да бъде описателен или нормативен. В първия случай се предлага разработването на концепции, които обясняват какви са причините за формирането на определени структури в езика. Нормативната лингвистика формулира правила и препоръки, в съответствие с които човек трябва да говори или пише на един или друг диалект.

Приложна лингвистика

Спецификата на приложната лингвистика е в адаптирането на теоретичните концепции към социалната реалност. Като вариант по отношение на въвеждането на определени норми в речевото движение на гражданите. Например в Исландия държавната езикова политика е много консервативна: за да се включат нови имена в ежедневния тираж, те трябва да бъдат одобрени от специална комисия. Също така в тази страна има институции, които намират най-близкото съответствие до чуждите термини на исландски език, така че в ежедневната реч жителите на Исландия използват думи от национален произход.

Студентите, обучаващи се в специалността Приложна лингвистика, се подготвят за реализация във всички области на обществения живот, където се изисква филологическо образование: средни и висши училища, научни институти, средства за масова информация, издателства, медии, библиотеки, музеи, наши и чуждестранни фирми и други.

За един лингвист е важно по време на образованието си да натрупа професионален опит

Практическа лингвистика

Практическата лингвистика проверява „съвместимостта“ на теоретичните концепции и хипотези със социалната реалност чрез експерименти, доказва или ги опровергава. Например, наскоро руските лингвисти решиха, че думата "кафе" може да се използва не само в среден род – както обикновено се смята, и както се преподава в училищата – но и в мъжки род. Някои експерти обясняват този факт с факта, че исторически в Русия модерното обозначаване на напитката е предшествано от името "кафе" – в мъжки род. Така новата норма може да се разглежда като определена препратка към историческата традиция.

Обща лингвистика

Тази област на въпросната наука не е изучаване на конкретен език, а група от тези или, когато е възможно, тяхната неопределена комбинация. Задачата на учения, който се занимава с работа в тази посока, е да намери общи модели в различни диалекти, да ги обясни. Например в хода на изследванията в рамките на общата лингвистика беше разкрито, че в повечето езици има местоимения, подлог, предикат, едноствено и множествено число.

Частна лингвистика

Частната лингвистика от своя страна изучава отделни езици, обединени в тясно свързани групи (например славянски, романски, германски) или съседни (кавказки, индиански, балкански).

Разлика между филология и лингвистика

Науката изучава литературни текстове, както и орални и писмени исторически източници, като по този начин проследява развитието на езиците и отделните езикови групи.

В същото време лингвистиката разглежда езика от техническа гледна точка – неговото звучене, структура и влиянието върху човешкото мислене. Модерната лингвистика включва и по-мощен поглед върху езиковата ни култура като цяло. Лингвистите изследват интелектуалните измерения на езика, комуникацията и тяхното значително влияние върху всекидневния ни живот. С изучаването на съответния език се опознават културните и исторически традиции на държавата, социалните взаимоотношения между хората и някои специфични особености на тяхното историческо наследство.

Различните видове филология имат за предмет на изучаване областта на конкретен език – българска, английска, немска; близки езици – славянска и романска филология, или групи езици – класическа филология (старогръцки и латински), ориенталистика и др. Лингвистика включва предмети като психология, историческа лингвистика, социолингвистика, дескриптивна лингвистика, език и когнитивност, сравнителна лингвистика и т.н. Тъй като тези специалности са предимно академични, учебните програми включват и засилена подготовка за провеждането на изследване, академично анализиране, презентиране и писане на научни текстове.

Като цяло лингвистиката е прекрасен и многообразен свят, в който има много за обсъждане – за езиковите манипулации; за жаргона и професионалните езици; за езиковите игри и стиловите нюанси; за връзката между общество и език; за връзката между човешката психика и езика и т.н.

Топ 10 на най-добрите университети по лингвистика в света

В световен мащаб има редица университети по лингвистика, но както виждате и от таблицата, най-популярните университети се намират във Великобритания и в САЩ. Не бива обаче да подценяваме азиатската образователна система, която, както виждате, отново намира път сред топ 10 на най-добрите университети. Държавният университет в Сингапур попада в редица класации винаги на челни места и затова не ни очудва, че и в лингвистичния спектър отново е сред първенците.

Специалността отговаря на търсенето на специалисти с професионално владение на чужди езици за работни позиции в публичната сфера, в аутсорсинговата дейност и в други икономически и обществени сектори

Място	Университет	Страна
1	Massachusetts Institute of Technology (MIT)	Великобритания
2	University of Massachusetts Amherst	САЩ
3	University of Cambridge	Великобритания
4	University of Oxford	Великобритания
5	The University of Edinburgh	Великобритания
6	Harvard University	САЩ
7	Stanford University	САЩ
8	University of California, Berkeley (UCB)	САЩ
9	University of California, Los Angeles	САЩ
10	National University of Singapore (NUS)	Сингапур

Източник: QS Ranking 2022 Linguistics

История на лингвистиката

Макар че изучаване на езика имаме още от времето на Аристотел, съвременната наука за езика се развива от ренесансовия бум на хуманитарните науки, като тогава названието е било филология, което в България днес е придобило по-общ смисъл на университетска дисциплина на изучаване на език и литература. Първото текстово споменаване на думата „филология“ датира от 1716 г., а лингвист, като някой, който изучава езика, датира от 1641, а първо споменаване на лингвистика има от 1847 г. Основните принципи на съвременното езикознание започват да се изясняват още през 19 век Ян Бодуен дьо Куртене изгражда първата теория за фонемата. В първата половина на 20 век е оформен сбор от много школи, представлящи структурното езикознание, което разчленява езика на слоеве, всеки от които се изучава от дадена дисциплина. Едно от основните негови направления е Функционалната лингвистика, която разглежда езиковите явления от гледна точка на функцията, която изпълняват, без да се пренебрегва смисловата им страна.

Топ 10 на най-добрите университети по Лингвистика в Европа

Място	Университет	Страна	Място в света
1	University of Cambridge	Великобритания	3
2	University of Oxford	Великобритания	4
3	The University of Edinburgh	Великобритания	5
4	Lancaster University	Великобритания	12
5	UCL	Великобритания	18
6	Lomonosov Moscow State University	Русия	19
7	University of Amsterdam	Нидерландия	27
8	Humboldt-Universität zu Berlin	Германия	32
9	University of Vienna	Австрия	35
10	Leiden University	Нидерландия	40

Източник: QS Ranking 2022 Linguistics

Лингвистиката е науката за езика, като основно средство за комуникация между хората

Топ 10 на най-добрите университети по Филология в България

В България се изучава Лингвистика, като най-разпространената е „приложна“-та. Въпреки това, все още няма класация за специалността, а всичко спада под раздел „Филология“. Така че имайте предвид, че класацията не е напълно конкретна и точна, но въпреки това е доста ориентировъчна накъде да се насочите, ако искате да следвате дадената специалност.

Място	Университет	Град
1	Софийски университет „Св. Климент Охридски“	София
2	Нов български университет	София
3	Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“	Велико Търново, Враца
4	Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“	Пловдив, Смолян, Кърджали
5	Шуменски университет „Епископ Кон-стантин Преславски“	Шумен, Варна, Добрич

Източник: Рейтингова система на висшите училища в България 2021

В световен мащаб има редица университети по лингвистика, но както виждате и от таблицата, най-популярните университети се намират във Великобритания и в САЩ

Умения

Студентите наградяват познанията и компетентностите си по първия чужд език и свързаните с него литература, история и култура (практически умения до ниво C1+ от Общата европейска езикова рамка); придобиват компетентност по втория чужд език, който започват да изучават от нулево равнище, до ниво B2+ – C1+ и усвояват основни знания за литературата, историята и културата на носителите на съответния втори език; развиват конкретни комуникативни и езиково-анализаторски умения. В модула по бизнес комуникации се формират умения за диалог в условията на различия на поведенчески модели, съобразно принадлежността към различни лингвокултурологични светове. Компетентности – изграждат се социални компетентности, позволяващи висока степен на адаптивност към променящия се съвременен свят; изследователски нагласи за фактите, явленията и процесите в междуетиковата и межкултурната бизнес комуникация.

Стажовете

За един лингвист е важно по време на образованието си да натрупа професионален опит. Затова се оглеждайте какво предлага университетът, както и извън него, разбира се. Практиките и стажовете включват аутсорсинговия сектор и фирми, свързани с приложения на чуждоезиковите компетентности, които целят изграждане на бърза адаптивност към съвременни работни позиции, за които се изисква екипна работа.

Професионална реализация

В зависимост от предпочитанията за професионална реализация в т.нар. професии на бъдещето или за продължаване на образованието в следващи образователно-квалификационни степени (магистър и доктор), дипломираните се студенти имат избор в един широк, динамичен и перспективен диапазон за личностно кариерно развитие. Специалността отговаря на търсенето на специалисти с професионално владение на чужди езици за работни позиции в публичната сфера, в аутсорсинговата дейност и в други икономически и обществени сектори, където се изискват изградени умения в бизнес комуникациите в условията на международно партньорство

